

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Любешівський технічний фаховий коледж
Луцького національного технічного університету»

МАЛЮНОК І ЖИВОПИС

Конспект лекцій

для здобувачів освітньо-професійного ступеня: **фаховий молодший бакалавр**
галузь знань **19 Архітектура і будівництво**
спеціальності **192 Будівництво та цивільна інженерія**
денної форми навчання

УДК
М

До друку

Голова методичної ради ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ»
_____ Герасимик-Чернова Т.П.

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в депозитарій коледжу
Бібліотекар _____ М.М. Демих

Затверджено методичною радою ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ»
протокол № _____ від «__» _____ 2022р.

Рекомендовано до видання на засіданні циклової методичної комісії викладачів
будівельного профілю
протокол № _____ від «__» _____ 2022р.
Голова циклової методичної комісії _____ Данилік С.М.

Укладач: _____ Т.Л.Мінєєва, викладач другої категорії

Рецензент: _____

Відповідальний за випуск: _____ Кузьмич Т.П., методист коледжу

Малюнок і живопис [Текст]: Конспект лекцій для здобувачів освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр галузь знань 19 Архітектура і будівництво спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія денної форми навчання / уклад. Т.Л. Мінєєва. – Любешів: ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ», 2022. – с.

Методичне видання складене відповідно до діючої програми курсу «Малюнок і живопис» з метою вивчення та засвоєння основних розділів дисципліни, містить короткий текст лекцій, перелік рекомендованої літератури.

Лекція 1. Вступ. Ознайомлення з дисципліною.

У підготовці спеціалістів будівельного профілю курс «Малюнок і живопис» досить важливий, бо не знаючи технік, законів перспективи та матеріалів, не можна правильно естетично спроектувати та гармонійно поєднати кольори у сфері будівництва та дизайну.

Малювання та живопис - це два види образотворчого мистецтва, що мають багато відмінностей між ними. Малювання - основа живопису, а зворотне - неправда. Ви повинні бути хорошим у малюванні, якщо хочете досягти успіху як художник. Це головна відмінність між ними. Ця стаття намагається підкреслити відмінності між малюнком та живописом при розробці кожного слова.

Що таке малювання?

Важливо знати, що для малювання характерні лінії та відтінки. Малювання буває різних типів, таких як малювання ліній, тіньовий малюнок та малювання об'єктів. Людина, яка малює, називається художником. Для малювання не потрібно скипидару, на відміну від живопису. Олівець, олівці та вугілля можна використовувати в мистецтві малювання. Не потрібно використовувати палітру, малюючи предмет або фігуру людини.

Малюнок не потребує часу для висихання. Малюнки олівцем можна натерти і переробити досить легко, оскільки графіт можна легко стерти. Не потрібно використовувати кисті в разі малювання. Власне кажучи, масштаб та інше вимірювальне обладнання використовуються у випадку нанесення.

Що таке живопис?

Живопису характерні кольори та малюнки. Живопис буває різних видів, таких як живопис на полотні, малювання маслом на полотні, акварельний живопис, акриловий живопис тощо. Ви використовуєте скипидарне масло у випадку фарбування. Потрібно мати палітру під час малювання на полотні, використовуючи олійні кольори. Олійні кольори, акрил та види пігментів використовуються в мистецтві живопису.

Фарбуванню потрібно достатньо часу для висихання. Масляну фарбу та акрил не можна дуже легко стерти чи змінити. У випадку фарбування вам потрібно мати різні види пензлів з різною щетиною.

Людину, яка малює, називають або художником, або живописцем. Цікаво також зазначити, що ринкові та живописні роботи є ринковою цінністю. Твори живопису мають більшу ринкову цінність, ніж твори малювання олівцем та вугіллям. Це одна з причин, чому живопис вважається дуже дорогим хобі. Обладнання фарбування придбати дорого в порівнянні з обладнанням для малювання. Цікаво відзначити, що будь-яка художня виставка містила б і типи художніх робіт, а саме малюнки та картини. Це пояснює, що між малюванням та живописом існує чітка різниця. Тепер підсумовуємо різницю наступним чином.

Яка різниця між малюванням та живописом?

Визначення малювання та живопису:

Малюнок: Малювання стосується створення малюнка шляхом виготовлення ліній на папері.

Живопис: Живопис відноситься до нанесення рідини на поверхню пензлем.

Характеристики малювання та живопису:

Природа:

Малюнок: Малювання характеризується лініями і відтінками.

Живопис: Живопису характерні кольори та малюнки.

Типи:

Малюнок: Малювання буває різних типів, таких як малювання ліній, тіньовий малюнок та малювання об'єктів.

Живопис: Живопис буває різних видів, таких як живопис на полотні, картина маслом на полотні, акварельний живопис, акриловий живопис тощо.

Використання скипидарного масла:

Малюнок: Для малювання не потрібно скипидару.

Живопис: Ви використовуєте скипидарне масло у випадку фарбування.

Використання палітри:

Малюнок: Не потрібно використовувати палітру, малюючи предмет або фігуру людини.

Живопис: Потрібно мати палітру під час малювання на полотні, використовуючи олійні кольори.

Використання обладнання:

Малюнок: Для малювання ми можемо використовувати олівці, олівці та вугілля.

Живопис: Олійні кольори, акрил та види пігментів використовуються в мистецтві живопису.

Зміни:

Малюнок: Малюнки олівцем можна натерти і переробити досить легко, оскільки графіт можна легко стерти.

Живопис: Масляну фарбу та акрил не можна дуже легко стерти чи змінити.

Індивідуальний:

Малюнок: Людина, яка малює, називається художником.

Живопис: Людину, яка малює, називають або художником, або живописцем.

Лекція 2. Ознайомлення з техніками, матеріалами та видам малюнку і живопису.

Малюнок і живопис – це два напрямки в образотворчому мистецтві. Кожне має свої особливості: прийоми, техніка виконання і використовуються матеріали і інструменти. Види малюнка і живопису, якість і точність

зображення, а також його естетичні властивості залежать від того, які художні матеріали використовує художник.

Малюнок - вид графіки, який являє собою чорно-біле або кольорове зображення на папері, картоні, виконане від руки. Під це поняття потрапляють як простий креслення або ескіз, так і складні картини із застосуванням перспективи. Для малювання використовують такі матеріали, як:

- прості графітові олівці;
- кольорові олівці;
- фломастери;
- туш, чорнило (наносять на папір пір'ям або ручками);
- сангіна;
- вугілля.

Малюнок, на відміну від живопису, має більш широке застосування. Нижче на малюнку зображені графіки функцій виду у. Така подача навчального матеріалу допомагає студентам і учням краще зрозуміти складні математичні рівняння і їх практичне застосування.

МАЛЮВАННЯ ОЛІВЦЯМИ

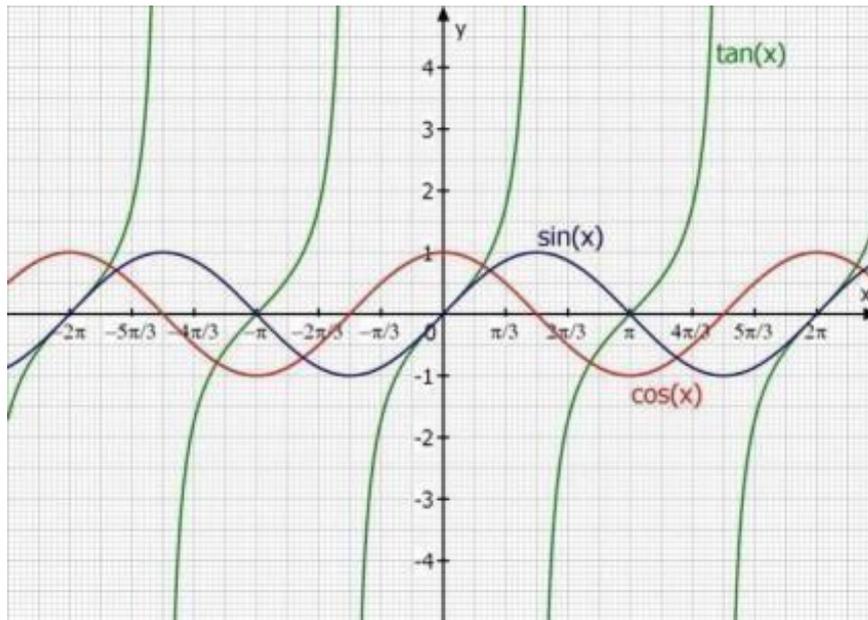
Один з найбільш використовуваних інструментів в образотворчому мистецтві - це простий олівець. Коштують вони недорого. Якихось особливих навичок поводження не вимагають. По твердості їх ділять на 3 типи: м'які (М, М2 або В, В2), середньої твердості (ТМ або ВН) і тверді (Т, Т2 або Н, Н2). Олівцем можна створити всі види малюнка: від ескізу до фотографічного зображення.

Як користуватися таким інструментом правильно? Геннадій Лі в своїй книзі «Основи академічного малюнка» радить початківцям художникам використовувати найм'якший (М2) олівець. Це вчить відповідальніше ставитися до роботи і діяти акуратніше. Вони вчаться наносити лінії і штрихи легким рухом, ледь торкаючись поверхні паперу. М'який графітовий слід легше стерти ластиком або Клячко (м'яка гумка). Навіть незначне натиснення робить лінії темніше і товщі. Професіонали можуть домогтися потрібного співвідношення тонів, використовуючи самий твердий (Т2) олівець.

ТЕХНІКА РОБОТИ З ОЛІВЦЯМИ

Особливе значення при роботі олівцями приділяється техніці виконання - штриховке. Контури наносяться й не довгими лініями, а короткими штрихами. Також штрихуванням затемнюють ділянки на аркуші паперу. Вона повинна передавати не тільки тон, але і фактуру предмета. При цьому лінії кладуться паралельно і щільно один одному.

На малюнку зображені графіки функцій виду складних математичних формул, які без використання спеціальних інструментів, не відриваючи руки від аркуша, зобразити неможливо. Це можна зробити, тільки наносячи зображення короткими штрихами. А адже саме з таких, простих ліній, овалів або синусоид і складаються всі видимі предмети.

При роботі з кольоровими олівцями застосовують ті ж інструменти і техніку виконання, що і з простими графітовими. Основна відмінність - малюнок виходить кольоровий.

ФЛОМАСТЕРИ

Ці яскраві палички з твердими стрижнями, що залишають насичений колір на аркуші, з'явилися недавно. Тому в старих підручниках з малювання про них нічого не написано. Лінії, що наносяться за допомогою фломастера, мають рівний жирний слід не тільки на поверхні, але і на зворотному боці аркуша паперу. Тому для зафарбовування великих областей він не годиться. Його використовують для виділення, нещільної кольоровий штрихування.

Фломастери використовують тоді, коли потрібно створити малюнок у вигляді знаків, написів. Підійде він для малювання графіків, особливо якщо на них необхідно провести кілька ліній, що відображають різні функції або результати розрахунків.

ЧОРНИЛО, ТУШ

Пір'яні й кулькові ручки, в яких використовують в якості фарбувального пігменту туш і чорнило, застосовують не тільки в каліграфії, а й при

малюванні. За своїми можливостями вони не поступаються олівців, але мають деякі особливості. Чорнило і туш лягають на папір або картон рівними однотонними лініями, незалежно від сили натискання. Тобто тон не змінюється. Тому їх рідко використовують при створенні фотографічного тривимірного зображення. Зате вони підходять для таких видів малюнка, як ескіз і начерк.

Для роботи з інструментом можна використовувати будь-який папір, навіть писальну. Чорнило наноситься легко, не дряпаючи папір, що нерідко трапляється при роботі з гостро заточеним твердим олівцем.

САНГІНА, ВУГІЛЛЯ

Сангіна - це сорт глини. З неї виготовляють палички і обпалюють. Вона має червоний або буро-коричневий колір.

Вугілля дає чорний колір. Його отримують шляхом випалу в закритій печі гілочок берези або осики. З простого деревного вугілля виготовляють пресований вугілля.

Незважаючи на те що це два різних матеріалу, техніка виконання і види малюнка, одержувані з їх допомогою, однакові. Художники нерідко використовують обидва матеріали на одному аркуші картону разом з крейдою. Щоб зображення не осипалося, його обробляють спеціальними клеями-фіксаторами. Працювати з цими матеріалами слід акуратно, так як стерти намальоване не вдасться. Навіть Клячко не допоможе, а ластик просто розмаже все в каламутне пляма. Який має вигляд малюнок, виконаний вугіллям або сангиною, дивіться нижче.

ЖИВОПИС: ІНСТРУМЕНТИ, МАТЕРІАЛИ, ТЕХНІКА ВИКОНАННЯ

У живописі основний інструмент - це кисть, а використовувані матеріали - акварель, гуаш, акрилові або масляна фарба. Їх випускають наборами в 3, 6, 9, 12 і більше кольорів. Щоб отримати фарбу потрібного відтінку, їх змішують на палітрі. Палітра - це пластикова або дерев'яна

дощечка з виїмками і діркою для пальця. Якщо такого предмета немає, то можна замість неї користуватися порцеляновою тарілкою.

Зображення наноситься на картон, ватман або полотно. При використанні масляної фарби їх ґрунтують спеціальними складами на гіпсовій основі.

Це фарба на водній основі. Особливість цього художнього матеріалу в тому, що вона практично прозора. Наносять її на картон або папір пензликами з білячої вовни. Існує дві техніки роботи з аквареллю: по сухому або вологому листу ватману.

Працювати по сухому картону або папері може навіть маленька дитина, яка вперше взяв у руки пензель. Простим олівцем наносять зображення. Зазвичай на цьому етапі роботи використовують такі види малюнка, як ескіз і начерк. Спочатку фарбують світлі ділянки, потім темні. Це робиться для того, щоб кольори не змішалися. Помилки виправляють, проводячи по папері, змоченою у воді губкою або кистю.

Малювати по мокрому ватману значно важче. Виконати роботу в цій техніці може тільки художник з великим досвідом роботи з акварельними фарбами. На малюнку зображений вид предметів з розлученнями фарби, майже прозора гра світла. Для цього фарбу наносять колами, поступово затемнюючи відповідні ділянки. Білі частини предметів не зафарбовуються.

Для роботи з гуашевими фарбами використовують кисті з синтетичною щетиною. Вона лягає рівним непрозорим шаром. Її наносять на папір або картон. Техніка роботи з гуашшю така ж, як при діях з аквареллю по сухій папері, але з деякими особливостями. Так як вона непрозора, то на шар фарби можна наносити інший, але іншого кольору. Надлишки гуаші на картині, а також допущені при роботі помилки, усувають за допомогою скребка (підійде кут лінійки) або вологою пензлики. Завдана товстим шаром, вона при висиханні тріскається. Якщо надлишки не прибрати, то після вони можуть відвалитися.

Засохлу в баночці гуаш розбавляють водою до сметаноподібної консистенції. Так як фарба швидко вигорає на сонці, обтирається, то такі картини необхідно вішати в місцях, недоступних для прямих сонячних променів під склом.

МАСЛЯНА ФАРБА

Більшість картин Ермітажу і Третяковської галереї написані маслом. Перевага масляної фарби в тому, що вона практично не вигорає на сонці, але довго сохне. Її можна наносити як точково, це коли мазки різного кольору кладуть поруч, так і шарами. Помилки і (або) надлишки фарби знімають мастихіном. Мастихін - це спеціальна лопаточка. Іноді її використовують для нанесення фарби. Виходить незвичайний художній ефект, коли вона лягає блоками.

Використовують не лише густу, але і рідку масляну фарбу. Щоб разжижити її, додають рослинне масло (соняшникова, кукурудзяна, лляна та ін.). Наносять її шарами. Цей прийом називається метод лессировок. Яскравим прикладом того, як виглядає картина, виконана таким чином - «Місячна ніч на Дніпрі» А. І. Куїнджі. Місяць як ніби то світиться.

Картина, написана маслом, сохне близько року. Якщо використовувався метод лессировок, то кожен шар підсихає приблизно півроку. Процес висихання можна прискорити, додавши у фарбу розчинник, наприклад, скипидар або уайт-спірит. Тоді фарба просохне за 2-3 дні, а поверхня картини стане матовою. Щоб поверхня не потріскалася під час сушіння, її накривають вологими ганчірками.

АКРИЛОВІ ФАРБИ

Акрилові фарби - сучасний художній матеріал. З їх допомогою художники створюють картини, близькі за своїми графічним параметрам до фотографії, з такою ж чіткістю і блиском. Вони швидко сохнуть. При роботі з акриловими фарбами використовуються ті ж прийоми, що і при діях з маслом.

Художники, поряд з традиційними матеріалами, використовують сучасні, комбінують їх. Які види малюнків виходять при цьому, не завжди вдається визначити і пояснити. Наприклад, акварельний натюрморт, де контури предметів виділені фломастером. Яким художнім матеріалом була написана картина? До якого виду малюнків її можна віднести? Але не так важливо, як і чим малювати, головне, щоб малювання приносило задоволення не тільки художнику, а й глядачам.

Лекція 3. Види перспективи.

Перспективою називають метод зображення об'єктів на деякій площині з урахуванням візуальних скорочень їх величин, а також змінами кордонів, форми та інших співвідношень, які бачаться на натурі. Таким чином, це спотворення пропорцій тіл при їх візуальному сприйнятті. Однак існує безліч видів перспективи в образотворчому мистецтві, розроблених відповідно до різними точками зору на світ і простір.

Історія.

Ця техніка виникла за часів Ренесансу, коли реалістичний напрямок досягло свого піку. У період розквіту мистецтва люди зіткнулися з новими проблемами в живопису та архітектури, які зажадали нових рішень. Перспектива допомогла вирішити завдання, що стояли перед творцями того часу. Спочатку люди застосовували пристрій зі склом для більш чіткого розуміння перспективи - на ньому було простіше обвести коректне зображення об'єктів, щоб зобразити їх на площині відповідно до законів перспективи. Пізніше з'явилися і інші пристосування для полегшення цього завдання - різні камери обскура і різноманітні лінзи для цих цілей.

Звична людині лінійна перспектива з'явилася пізніше. Що цікаво, вчені відзначають, що спочатку людині стала більш зрозуміла зворотна перспектива. Зверніть увагу на майстер-класи з живопису. Що вони собою являють? Тут, як правило, висвітлюють

лінійну і зворотній перспективу, лише побіжно зачіпаючи інші види.

Види.

З плином історії люди відкривали нові типи зображення в перспективі. Одні пізніше зізнавалися помилковими, інші - тільки зміцнилися в своїх поняттях, а треті і зовсім злилися в якийсь новий підвид. В образотворчому мистецтві види перспективи діляться на кілька груп. Це залежить від їх призначення. На даний момент виведені:

- пряма лінійна перспектива;
- зворотна лінійна;
- панорамний;
- сферична;
- тональна;
- повітряна;
- перцептивна.

Кожен з видів перспективи в образотворчому мистецтві значно відрізняється один від одного як візуально, так і за смисловим наповненням і призначенням, так що заслуговує бути розглянутим докладніше.

Пряма перспектива.

Даний тип розрахований на точку зору з єдиною точкою сходу на горизонті: тобто, всі об'єкти зменшуються з віддаленням від них спостерігача. Вперше думка про лінійної перспективі висловив Амброджо Лоренцетті ще в XIV столітті. Про цю теорії стали

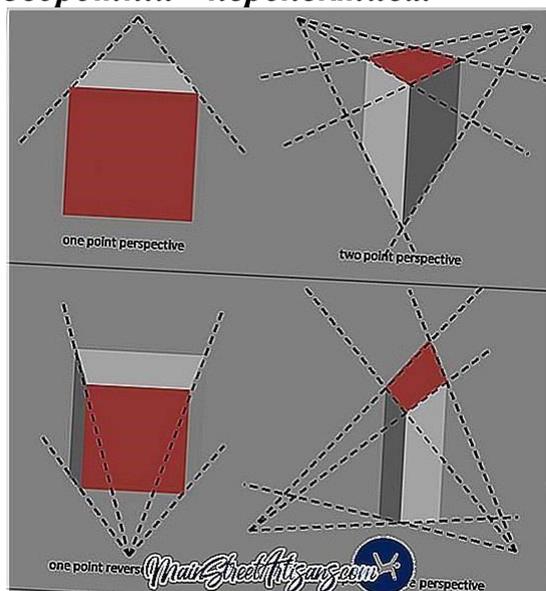
згадувати тільки в епоху Відродження. Альберті, Брунеллескі та інші дослідники спиралися на елементарні закони оптики, які легко було підтвердити на практиці.

Пряма перспектива довго вважалася єдино істинним зображенням навколишнього світу на плоскій поверхні. При тому, що лінійна перспектива по суті є зображенням на площині, вона може бути орієнтована як вертикально, так і горизонтально, або під кутом відповідно до призначення зображення. Наприклад, вертикальна поверхня, як правило, використовувалася при станкового живопису або створенні настінних панно. Поверхня, розташована під кутом, зазвичай застосовувалася при заняттях живописом: наприклад, при розписах внутрішніх приміщень. У станкового живопису на похилій поверхні художники будували перспективні зображення великих будівель. Перспектива в горизонтальній площині використовувалася в основному при розпису стель.

В сучасності переважає звернення до прямої лінійної перспективі, в основному через особливий реалістичності виходять картин. А також через застосування цієї проекції в комп'ютерних іграх. До цього дня на майстер-класах з живопису саме про прямий перспективі розповідають перш за все.

Для отримання схожою на реальну лінійну перспективу проекції на знімках, фотографи вдаються до спеціальних фотооб'єктивам з особливим фокусною відстанню, приблизно що дорівнює діагоналі бажаного кадру. Для ще більшого ефекту вони можуть використовувати ширококутні об'єктиви, які візуально роблять зображення опуклим - так перспектива загострюється ще сильніше. Для ефекту пом'якшення застосовують, навпаки, довгофокусні об'єктиви, здатні зрівняти різницю величин найближчих і віддалених об'єктів.

Зворотній перспектива.

Цей вид застосовувався в живопису: в цій техніці образи виглядають збільшуються з віддаленням від точки зору спостерігача. Картина в даному випадку буде мати кілька ліній горизонту і точок зору. Таким чином, при створенні зворотного лінійної перспективи на площині центр сходу ліній розташований не на лінії горизонту, а в самому спостерігачі.

Даний вид виник в період становлення середньовічного мистецтва, коли були особливо популярні такі види образотворчої діяльності як ікони і фрески. Таке зображення підкреслювало релігійну тему, яка була особливо популярна в образотворчому мистецтві в той час. Зворотній перспектива підкреслювала повну нікчемність глядача перед божественним зображенням, прославляючи останнього не тільки візуально за допомогою перспективи, але і з застосуванням інших образотворчих ефектів. Такий метод створює особливий трепет в душі глядача, що було особливо важливо в часи Середньовіччя, коли ролі релігії віддавалася дуже велике значення, і мистецтво теж не обходило його стороною.

Причому зворотній перспективу в цей період помічали в різних областях - як в візантійських країнах, так і в Західній Європі. Даний феномен учені пояснюють тим, що художники ще невміло відображали навколишній світ, яким його бачив глядач. Такий метод вважали помилковим способом, як і взагалі перспективу. За заявою дослідника П. А. Флоренського, зворотна перспектива чітко обґрунтована математично: по суті вона дорівнює прямій перспективі, при це створюючи символічне простір, звернене до спостерігача. Така техніка має на увазі зв'язок спостерігача з миром символічних і часом релігійних образів. Вона допомагає втілювати свержчувственное зміст в зриму форму, позбавлену, однак, матеріальної конкретності. Л. Ф. Жегін вважав, що зворотна перспектива є перенесеної на будь-яку образотворчу поверхню суми візуальних сприйнять глядача, який, тим самим, стає «точкою сходу». За його заявою, дана перспектива не може бути єдино вірною просторової системою в живопису. Б. В. Раушенбах також опротестував думку про зворотній перспективі як про єдину вірну. Тому були наведені докази. Він продемонстрував, що зір у деяких умовах бачить об'єкти не в прямій, а в зворотній перспективі. На думку Жегін, феномен явища знаходиться в самому людському сприйнятті.

Панорамна перспектива.

Дане зображення засноване на циліндричній або сферичній поверхні. Саме поняття «панорама» має значення «бачу все», тобто по дослівному перекладу панорамний перспектива має на увазі зображення на площині всього, що спостерігач може бачити навколо себе. При створенні малюнка точка зору буде знаходитися на осі циліндра. Горизонт в такому випадку виявиться на лінії окружності на рівні погляду глядача. Таким чином, в ідеалі при перегляді панорам глядач повинен стояти в центрі круглої кімнати. Існують і більш площинні зображення, які не потребують такого становища картини, але тим не менш, кожне панорамне зображення так чи інакше має на увазі собою відображення на поверхні циліндра.

Зазвичай такий метод зображення простору в перспективному ракурсі застосовується для малюнків і фотографії міст або пейзажів: такий спосіб максимально охоплює навколишній простір, роблячи зображення більш загостреним, цікавим і ефектним.

Перспектива в сфері.

Сферична перспектива - окрема техніка, яка виконується за допомогою фотооб'єктива «риб'яче око». Така лінза спотворює зображення, роблячи його візуально більш опуклим, витягнутим по колу в сферу. Через схожість виходять знімків з опуклим і прозорим ри�'ячим оком, об'єктив і сам ефект отримали таку назву.

Сферична перспектива відрізняється від панорамної тим, що якщо при панорамному зображенні картинка перебуває ніби на внутрішній поверхні сфери або циліндра, то при сферичній зображення йде по зовнішній поверхні сфери.

Подібні спотворення по суті легко помітити на будь-яких сферичних дзеркальних поверхнях. Погляд спостерігача залишається в центрі відображення кулі. При створенні зображень об'єктів все лінії будуть з'єднуватися в головній точці або просто залишатися прямими. Прямими також будуть головна вертикаль і горизонталь - інші лінії з віддаленням від головної точки будуть все сильніше спотворюватися, поступово перетворюючись в коло.

Перспектива за допомогою тону.

Тональна перспектива - поняття з галузі монументального живопису. Це така зміна в тоні, кольорі і контрасті об'єкта, що його характеристики мають властивість приглушатися при віддаленні вглиб. Вперше закони цього виду перспективи пояснив Леонардо да Вінчі. Людський зір і сприйняття влаштовано так, що найближчі предмети виглядають для людей більш чіткими і темними, в той час як найдальші - найбільш неясні і бліді. Саме на цій властивості сприйняття навколишнього світу і заснована методика тональної перспективи. Складно не визнати, що подібне відображення простору дійсно робить рисунок куди більш реалістичним і правдоподібним, хоча він не відповідає реальній дійсності, як і при будь-якому зображенні об'єкта в перспективі на плоскій поверхні.

Даний метод не є широко поширеним, однак має місце бути в живопису, а іноді і в графіці. Також ці закони перспективи застосовуються і в фотографії для додання знімкам більшої реалістичності і художності. З пропрацював тоном фотографія

більше скидається на реальне зображення навколишнього простору.

Повітряна перспектива.

Їй властива втрата ясності меж об'єктів з їх віддаленням від точки зору. Далекий план знижує яскравість - глибина від цього здається набагато темніше, ніж ближній план. Повітряна перспектива також вважається тональною, оскільки вона викликає зміну тону об'єктів. Вперше закономірності цієї техніки були досліджені в працях Леонардо да Вінчі. Він вважав, що предмети вдалині здаються сумнівними, а значить, їх і потрібно зображати неясними і розпливчастими, так як на відстані кордону не так відчутні. Винахідник відзначав, що видалення предмета від глядача зв'язується також з зміною кольору цього об'єкта. Саме тому предмети, що знаходяться найближче до спостерігача, повинні бути написані в своїх власних кольорах, а об'єкти, що знаходяться на віддалі, повинні отримувати синій відтінок. А найвіддаленіші об'єкти - наприклад, гори на горизонті - повинні фактично зливатися з навколишнім простором через велику масу повітря, що знаходиться між предметом і глядачем.

Виходить, багато що залежить від якості і чистоти повітря, і це особливо помітно при тумані або в пустелі при вітряну погоду, коли в повітря злітає дрібний пісок. В цілому вчені пояснювали даний ефект не тільки за допомогою „затуманення” предметів повітрям, але і ґрунтуючись на властивості сприйняття людиною навколишнього простору - як на фізичному рівні, так і на психологічному.

Альтернативний погляд на перспективу.

Вчений Б. В. Раушенбах розмірковував, як люди сприймають глибину з урахуванням бінокулярності людського зору, рухливості точки зору і перманентність форм в людській свідомості. У підсумку він зробив висновок: найближчий план сприймається людьми в зворотній перспективі, в той час як неглибокий дальній - в складній аксонометрической перспективі, а найвіддаленіший - в прямій лінійній. Цей тип, що поєднує в собі всі ці види в образотворчому мистецтві, він назвав перцептивною перспективою, таким чином припускаючи не єдиний вірний варіант, а їх поєднання.

Способи отримання перспективи.

Крім безлічі видів, існує ще й кілька способів отримання зображення перспективи на площині. Геометричний і фотографічний способи.

1. Геометричний спосіб передбачає перспективне зображення, отримане шляхом проведення променів до точок зображуваного об'єкта з будь-якої точки Евклідова простору - з так званого центру перспективи. Перспективні зображення паралельних прямих перетинаються в точках сходу, а паралельних площин - в так званих лініях сходу.

2. Фотографічний спосіб дозволяє створювати зображення з великим кутом огляду. Оскільки між «панорамної» і «ширококутної» фотографією немає ясної кордону, остання з них, як правило, відноситься до типу об'єктива. Визначення панорами включає в себе поняття, що ширина фото повинна бути більше висоти кадру як мінімум удвічі, але при цьому сучасне поняття панорами набагато ширше.

Література

1. Т.М. Клименюк. Креслення. Рисунок: навч. посібник / Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. – 244 с.
2. Технічне креслення та компютерна графіка : навч. посібник / П.П. Волошкевич, О.О. Бойко, П.А. Базишин, Н.О. Мацура. – Львів : Світ, 2014. – 224 с.

Зміст

Лекція 1. Вступ. Ознайомлення з дисципліною.....	3
Лекція 2. Ознайомлення з техніками, матеріалами та видам малюнку і живопису.....	4
Лекція 3. Види перспективи... ..	10
Література.....	18

Малюнок і живопис [Текст] : конспект лекцій для здобувачів освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр галузь знань 19 Архітектура і будівництво спеціальності 192 Будівництво та будівельна інженерія денної форми навчання / уклад. Т. Л. Мінеєва. – Любешів : ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ, 2022. – с.

Комп'ютерний набір і верстка : Т.Л. Мінеєва
Редактор: Т.Л. Мінеєва

Підп. до друку _____ 2022 р. Формат А4.
Папір офіс. Гарн. Таймс. Умов. друк. арк. _____
Обл. вид. арк. _____ Тираж 15 прим.